

مختصات آموزش علوم پزشکی

آموزش عملی در دوره‌های دستیاری و برای اخذ تخصص‌های پزشکی بارزتر است به شکلی که تقریباً تمام آموزش ۴ تا ۶ ساله تخصص در محیط بیمارستانی و درمانگاهی است. بنابراین برای تربیت و آموزش در رشته‌های علوم پزشکی فراهم بودن محیط آموزشی بسیار مهمتر از کلاس درس و امکانات دانشکده‌ای است.

در مقابل، حق‌الزحمه دریافتی بسیار پائین است به شکلی که دستیاران، دریافتی کمتر از ۱۰ میلیون تومان در ماه دارند. این عدد برای کارورزی پزشکی عمومی کمتر از ۳ میلیون تومان است. این در حالی است که در تمامی کشورهای توسعه‌یافته و اکثر کشورهای در حال توسعه، درآمد متوسط ماهانه دستیاری تقریباً برابر ۷۰ درصد یک متخصص است (در آلمان تقریباً ۳۰۰۰ یورو، آمریکا و کانادا حدود ۵۰۰۰ دلار).

مشکلات آموزش علوم پزشکی به‌ویژه رشته پزشکی

نیاز به محیط بالینی مناسب: بر اساس استانداردهای جهانی، برای تربیت با کیفیت پزشک عمومی، باید حداقل جمعیت ۵۰۰ هزار نفری در منطقه تحت پوشش وجود داشته‌باشد تا تعداد بیماران لازم برای فراگیری مبانی پزشکی در مدت تحصیل ایجاد شود. این عدد برای بعضی تخصص‌های پزشکی بین یک تا سه میلیون جمعیت بسته به رشته است. لذا در یک شهرستان کوچک با راه‌اندازی رشته‌هایی از جمله پزشکی، امکان تربیت پزشک با رعایت استانداردهای حداقلی فراهم نخواهد شد و قطعاً به افت کیفیت منجر می‌شود.

محدودیت تعداد اساتید: محدودیت در جذب هیئت‌علمی و

واگذاری مسئولیت‌های مختلف آموزشی، پژوهشی، درمانی و مدیریتی باعث شده‌است که وقت کافی برای تربیت دانشجویان وجود نداشته‌باشد. با افزایش شدید جذب دانشجو این عدم تناسب بین تعداد فراگیران و فرادهندگان به شکل بارزتری

شماره ۱) تحلیل کمی تعداد پزشکان کشور
شماره ۲) مقایسه شاخص‌های کمی پزشکان ایران و جهان
شماره ۳) چالش‌های تربیت و بکارگیری سرمایه انسانی
شماره ۴) مختصات آموزش علوم پزشکی
شماره ۵) آینده‌نگاری سرمایه انسانی سلامت
شماره ۶) راهبردهای پیشنهادی

مختصات کلی آموزش علوم پزشکی

دروس سنگین همراه با مسئولیت حرفه‌ای بالا در ارائه

خدمات بهداشتی و درمانی

طول مدت تحصیل در پزشکی عمومی و خیلی از رشته‌های علوم پزشکی در ایران بیش از اکثر کشورهاست (پزشکی عمومی ۷/۵ سال در ایران در مقایسه با ۴/۵ تا ۶ سال در کشورهای آمریکای شمالی و اروپای غربی) و البته یکی از دلایل معتبر بودن مدارک کشور در سطح جهان، مدت زمان بیشتر تحصیل است.

این در حالی است که سختی تحصیل بسیار زیاد است. طبق کوریکولوم مصوب، در دوره کارورزی پزشکی عمومی مدت حضور فیزیکی در بخش‌های بالینی حداقل ۸۰ ساعت در هفته است (۱۰ کشیک ۱۶ ساعته در ماه و ۸ ساعت کاری در روزهای غیرتعطیل). این مورد برای دستیاران از این هم بیشتر و برای سال اول تحصیل ۹۵ ساعت در هفته است (تقریباً ۳۵ ساعت بیش از استانداردهای کشورهای آمریکای شمالی و اروپای غربی).

در علوم پزشکی، آموزش عملی در محیط واقعی کار، بسیار پررنگ است به شکلی که در رشته پزشکی عمومی بیش از نیمی از واحدهای درسی در محیط بیمارستانی و درمانگاهی انجام و بیش از ۱۵۰ واحد عملی دارند. این سهم سنگین

دانشجویان متاهل، کمبود اساتید و ناکافی بودن زیرساخت‌های آموزشی از جمله موانعی هستند که منجر به تحمیل و تشدید فشارهای روانی می‌گردد.

اثرات منفی خود را نشان می‌دهد به شکلی که در بعضی از دانشگاه‌ها عملاً وقت آموزش بالینی موثری که اعضای هیئت علمی صرف می‌کنند گاه کمتر از یک ساعت در روز است ولی در عوض بیش از ۸ ساعت صرف پاسخگویی به نیازهای درمانی بیماران می‌شود.

طولانی بودن دوره تحصیل تا پایداری و تثبیت وضعیت

شغلی: بهترین دانش‌آموزان کشور معمولاً وارد رشته پزشکی می‌شوند، حداقل زمان از شروع تا دریافت مدرک تخصص بالینی ۱۳ سال است (۷ تا ۷/۵ سال پزشکی عمومی، حدود ۲ سال طرح سرمایه انسانی در مناطق محروم و ۴ سال طول مدت دستیاری). البته حجم درسی و کاری ایشان نیز بسیار زیاد بوده و تقریباً از سال ۴ پزشکی با شروع کارآموزی و کارورزی در بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها، تعطیلات رسمی ایشان در ایام تعطیل مانند سال نو و تابستان به حداقل می‌رسد. یک دانشجوی پزشک عمومی بیش از ۲۷۰ واحد درسی را می‌گذراند که البته مدرک ایشان معادل کارشناسی ارشد محسوب می‌شود (تعداد واحدهای دوره کارشناسی به اضافه دوره کارشناسی ارشد در سایر رشته‌ها تقریباً ۱۶۰ تا ۱۷۰ واحد است).

الزامات آموزش پزشکی

سخن آخر

با توجه به دشواری‌ها و محدودیت‌های موجود در آموزش پزشکی، افزایش ظرفیت رشته پزشکی به صورت غیرکارشناسی و بدون توجه به تقویت زیرساخت‌ها، فضا و امکانات، منجر به افزایش مشکلات شده و ضربه بزرگی به کیفیت آموزش خواهد زد. لذا تدوین برنامه‌ای جامع و تخصصی قبل از هر گونه تصمیم‌گیری ضروری است. البته سوق دادن جمعیت بیشتری از استعدادها برتر کشور به سوی رشته‌هایی با دشواری بالا و عدم امکان بکارگیری ایشان در آینده یک مشکل جدی خواهد بود.

فشار روانی و جسمی بالا: استرس شدید کاری و مسئولیت‌های سنگین حرفه‌ای از وجوه دیگر آموزش علوم پزشکی است که گاه حتی باعث برخوردهای فیزیکی سنگین از سمت بیماران و یا همراهان ایشان می‌شود.

ناکافی بودن حمایت‌ها: در حال حاضر به دلیل محدودیت‌های شدید مالی در نظام آموزش علوم پزشکی، امکان حمایت‌های کافی و تامین نیازهای اولیه فراهم نمی‌شود؛ دریافتی‌های حداقلی، حمایت‌های بیمه مسئولیت و بیمه حرفه‌ای ناکافی، امکانات رفاهی پایه مانند وجود فضای مناسب پابونی محدود، نبود خوابگاه متاهلی و درآمد کافی برای